СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 164. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 16-го липня 1936. — VOL. XLIV. No. 164. Jersey City, N. J., Thursday, July 16, 1936. THREE CENTS

НАРЕШТІ ДОЩ, ХОЧ НЕ НАДОВГО

НЮ ЙОРК. — У вівторок вечором навістив вісім східних, спрагнених спекотою стейтів, рясний дощ з громовицями. Перед дощем давалася відчувати велика душність, так, що хоч температура була трохи нижча ніж в інші дні, то фактично погода так зле ділала на здоровля людей, що того дня у Злучених Державах від духоти згинула тисяча людей. Дощ благодійно поділав на рістню, одначе в тих стейтах, де була найбільша спека, збір вигорів зовсім, так, що дощ уже не міг нічого зарадити. Обчисляють приватно, що всеї шкоди посуха накоїла досі на який міліярд долярів.

СПОДІВАЮТЬСЯ ЗНАЧНОЇ ПОПРАВИ В БІЗНЕСІ.

НЮ ЙОРК. — „Ди Ню Йорк Таймс" подає лісту прибулих до Ню Йорку купців, та підсумки їх переведених бізнесових трансакцій. З цих підсумків виходить, що впродовж останнього тижня бізнесові замовлення на ріжні осінні товари осягнули найвищу позицію за останніх шість літ. Купці, які ризикують власними грішми, найкраще вичувають наперед економічний стан краю. Колиж вони тепер роблять такі великі замовлення, то це є найкращим доказом, що край рішучо повертає до кращого.

ПОВІСИВСЯ ПРИЯТЕЛЬ ҐАНДІЯ.

НЮ ЙОРК. — Тут повісився Дан Ґопаль Мукерджі, індійський письменник і вчений, який був особистим приятелем відомого індійського провідника Магатми Ґандія. Причиною самогубства Мукерджія було це, що в останніх місяцях він був попав у великий нервовий розстрій.

ПРИДУМУЮТЬ ЗМІНУ КУПЕЛЕВИХ СТРОЇВ.

ОЛБАНІ. — Стейтові власти видали позволення мужчинам на деяких пляжах носити купелеві строї, які складаються тільки зі штанців, без сорочки. Натякають рівночасно, що незабаром такий дозвіл обійме всі нюйорські купелеві заведення. У більшості европейських країв вже давно дозволені такі купелеві строї, а то з огляду на соняшні проміні, які є здорові для тіла, а які крізь матерію строїв не доходять до тіла.

ПРИНЯВ РЕЗИҐНАЦІЮ, ЯКОЇ НЕ БУЛО.

ТРЕНТОН. — Ґубернатор Гаролд Гофман зі стейту Ню Джерзі, який у звязку з відомим процесом Гавптмана переводить у своїму стейті „чистку", усуваючи з важніших становищ небажані особи, приняв та затвердив резиґнацію окружного судді Моріса Уманського. Та якеж було здивування всіх, коли Уманський заявив, що він такої резиґнації ніколи не вносив. Одначе писану резиґнацію таки знайшли, справді без дати, одначе з підписом, що його знавці узнали тотожним.

ОСПАЛІСТЬ У ПОЛІТИЦІ.

НЮ ДЖЕРЗІ. — Внаслідок спеки, як теж унаслідок вакацій, у політиці слідне успокоєння, а навіть оспалість, не звертаючи уваги на це, що за кілька місяців президіяльні вибори. З важніших політичних випадків є це, що президент Рузвелт виїхав своїм яхтом на вакації, в часі яких він зложить теж візиту Канаді. Демократичний лідер полковник Брекинридж натаврував політику „нового розділу" й отверто перейшов у табор републиканського кандидата Ландона. В Клівленді розпочалася конвенція ґрупи д-ра Тавнсенда і ґрупи бувшого сенатора Гю Лонґа, яку тепер провадить священик Смит. Американська Федерація Праці має сьогодня голосувати над тим, чи викинути неслухняні промислові юнії зі своєї орґанізації, чи ще їх задержати.

КОЛИСКА В ЛІТАКУ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Родина летунів Дю Пойнтів придумала штучку, яка в наступних кількох роках може стати звичайною, загальною річчю: у свойому літаку вони спорядили висячу колиску для своєї 4-місячної дитини. Придумали вони цю штучку не для розголосу, а таки для конечности, бо обое вони, себто чоловік і жінка, є завзятими летунами, а маленька дитина, яку вони передтим мусіли лишати дома, все відривала одно з них від цього спорту. Тепер будуть літати, скільки схочуть, бо в літаку є досить місця і на другу колиску...

АРЕШТУВАЛИ ШАЙКУ БАНДИТІВ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорська поліція арештувала вісьмох бандитів, які своєю брутальністю здобули собі назву „шайка кавбоїв". Ця шайка впродовж двох місяців виконала 50 нападів та вкрала 20 автомобілів. У часі ревізії знайшли в них ріжного роду зброю, включаючи ручні ґранати, якими вони тероризували свої жертви.

ЗАСУД ЗА ДЕМОНСТРАЦІЮ.

У Кракові запав присуд за участь у демонстрації, яка відбулася 13. березня, а підчас якої згинули 8 робітників. Засуджено 33 особи на тюремні кари, що сягають від пятьох місяців до двох років.

ЖЕРТВИ ГРОМУ.

В селі Ржонсави коло Ченстохови ударив грім у загороду Адама Анклєвича і вбив жінку з двома дітьми.

РОДИНА ВИСІЛЬНИКІВ.

У Великім Селі, пов. Пружани, на Поліссі, повісився Мирон Ґоздик, бо щось його тягнуло повіситися. Він походив з родини „висільників"; такою самою смертю вмерли його дід, батько і стриєчна сестра.

„РЕВІЗОР" З — ВАРШАВИ.

Пан Казімерж Циберман-Маліцкі з Варшави виступав в останніх тижнях у т. зв. „товариських кругах" Тернополя, Коломиї й Станиславова як велика фіґура, що має у Варшаві дуже високі „стосунечкі". Понатягав людей на значні суми, понаобіцював усячини — залежно від того, скільки хто дав. Нарешті хтось його припадково пізнав, як поліційно нотованого ошуканця. Пан Казімерж пішов до арешту, а гарні надії тих, що задаткували у нього „стосунечкі", розвіялися.

МОДЕРНИЙ ЛИЦАР-ОПРИШОК.

Чехословацька поліція здогонила аж у Београді молодого югославського студента, що вхопив у Берні моравським свою кохану на літак і тікав з нею додому. Вони довший час любилися та батьки дівчини і чути не хотіли про весілля із непевним юнаком з Балкану. Тоді молодий серб вхопився за старий спосіб лицарів-опришків, лише, що замісць коняки вжив до „транспорту" літака.

ПІДСУДНИЙ ОТРУЇВСЯ.

В перемиськім окружнім суді мусіли перервати розправу проти трьох нижчих урядовців залізниць, обвинувачених у надужиттях, бо один з підсудних, Людвік Бембек, напився сільного квасу. Його відратували. Перервана на кілька днів розправа мала знов початися, та Бембек нагло вмер у лічниці.

ЩЕ ОДНА РОЗПРАВА НОЖАМИ.

В Бухові, пов. Бібрка, 18-літній Константин Луковський пробив ножем у живіт свого ровесника Францішка Костека. Костек умирає, Луковський утік кудись.

КОРОЛЕВИЧ ПЕРЕД КАРНИМ СУДОМ.

У Станиславові почалася карна розправа проти королевича — щоправда циганського, Яна Квека. Його Світлість зволив минулого року разом зі своїм почотом поповнити на терені львівського й станиславівського воєвідства довгу низку крадіжів і грабунків.

ФОНДИ ОДНОГО ПОЛЬСЬКОГО ТОВАРИСТВА НА ВОЛИНІ.

На загальних зборах польського „Товажиства кшевеня культури театральней на Волиню" в Луцьку затвердили буджет того товариства на найближчий рік. Буджет окреслений сумою 51 тисяч зл. Т. К. К. Т. влаштовує польські театральні вистави по українських селах. Основником і почесним головою цього товариства є воєвода Юзефський.

БАНДИТИЗМ НА ПОЛІССІ.

До хати Михайла Михалюка в Кривлянах, пов. Кобрин, вломилися вночі пять бандитів, продерши стріху над сіньми. Зажадали грошей, стріляли на пострах, потім по звірськи мучили господаря і його 35-літню жінку Софію. Грошей було всього 10 зл. і з ними бандити втекли. На крик дітей збіглися сусіди, застали вмираючих господарів і відвезли їх до лічниці. Лишилося четверо дітей, найстарша 12 років, наймолодше 3. За бандитами пішла погоня. — В Отоках, пов. Берестя, вломилися бандити до мешкання вчительки. Вона прогнала їх вистрілами з револьвера. — В травні ц. р. було на терені Полісся 46 випадків крадіжу коней.

„УДАРНИКИ"... ТАНЦЮ.

По наказу Сталіна в СССР „життя стало радісним" і тепер по всій країні отворили школи танців. Молодь обовязково ходить до них і ударним темпом вивчає танґа. Розуміється, лише діти бюрократів мають доступ до цих задекретованих веселощів.

ЗГОРІВ БРОВАР.

У Микулинцях, пов. Тернопіль, згорів до тла бровар, власність Ґершка Айхенбавма і Мошка Лінчица. Шкоду обчисляють на 65,000 зл.

ЖІНКА І ТЮТЮН ТА ЛЮЛЬКА.

Молода пані Кляфор з Байон (південна Франція) три роки завзято боролася за право заборонити свому чоловікові курити в хаті. Пан Кляфор — пристрасний курець; пані Кляфор не може стерпіти і самого запаху тютюну. Найперше поставила чоловікові ультимат: або я — або люлька. Чоловік, по козацьки, був охітніший розстатися не з люлькою... Тоді пані Кляфор внесла судовий позов з домаганням, щоб суд заборонив чоловікові занечищувати спільне помешкання тютюновими сопухами. Програла справу. Внесла рекурс, а до розправи назбирала собі лікарських посвідок у тім, що її делікатному орґанізмові тютюновий дим особливо шкодить. На розправі в другій інстанції суд ствердив — на основі лікарських посвідок — що в цьому випадку курення є прямим ушкодженням тіла жінки, отже є достаточною причиною до розводу з вини чоловіка. Пан Кляфор злякався розводу на його кошт, ще більше примусового удержування жінки по розводі і — скапітулював.

КАРАЮТЬ НЕПОСЛУШНИХ.

В Арґентині переслідують жиди своїх одновірців за недодержування бойкоту німецьких товарів. У Буенос Айрес кагал викинув за те 11 жидів з „Херва Кадіша" (жидівське „братство доброї смерти"). Ця кара малощо гірша від „хайрем".

„ХОЧЕШ ЇХАТИ — ЗАЩЕПИСЯ!"

В Арґентині вийшов розпорядок, що не вільно видавати білєтів на їзду залізницею особам, які не викажуться посвідкою защепленої віспи. Причиною дивовижного розпорядку є пошесть віспи, що в останніх часах дуже шириться.

КРІВАВА ЗАБАВА В САЛІ ТШЛ.

У Суходолах, пов. Броди, підчас забави в салі „Товаржиства Школи Людовей" вибухла бійка за дівчину. Найперше хтось розбив лямпу, потім пішли в рух ножі. У висліді один убитий ножем у серце, один смертельно поранений у голову. Вбитий Вл. Хлопецький, поранений Фр. Баковський. Батька Баковського арештували під замітом пробиття Хлопецького.

ЗДИЧІЛА КОРОВА.

З міської різниці в місті Ренкум у Голяндії вирвалася товста корова саме в менті, як різник уже підніс обух тріснути її по голові. Корова втекла в ліс і там зовсім здичіла. Веде нічне життя ніби олениця, пасеться і ходить пити лише вночі. Численні облави на неї не мали жадного успіху. Лише, як кажуть ті, що її бачили, дуже схудла.

ВБИВСТВО НА ВЕСІЛЛІ.

В присілку Волковатичі гром. Броди, пов. Броди, підчас весільної забави у М. Ольхового 22-літній Михайло Дубас пробив 24-літнього Петра Котельницького ножем у серце. Котельницький упав трупом на місці.

БОЖЕВІЛЬНИЙ ПАЛІЄМ.

Умово-хорий Павло Пацюк в Ямниці коло Станиславова підпалив господарства Доні Пашків і Марії Кушніренко, що погоріли до тла.

ПОЛЬСЬКА КООПЕРАЦІЯ НА ПОЛІССІ.

„Ґазета Поляска" подає: В селі Плісса, браславського повіту, заложили в 1928 р. польську кооперативну молочарню. Тоді вона мала 55 членів, нині має 685. Капітали кооперативи: уділи 87,845 зл., амортизація 31,000 зл., будівельний фонд 26,400 зл. Кооператива переробила в 1935 р. 1 і пів міліона кґ. молока, виробила 24 тис. кґ. масла і 65 тис. кґ. сира. Доставцям за молоко виплатила понад 220 тис. зл. Кооператива викінчує тепер власну салю. Виходилоб з тих чисел, що польської акції серед українсько-білоруського населення Полісся не можна легковажити. Розвиток української кооперації на Поліссі неможливий — з відомих причин.

НЕ ВЕЗЕ З АПОСТОЛЬСЬКОЮ АДМІНІСТРАТУРОЮ ДЛЯ ЛЕМКІВЩИНИ

ЛЬВІВ. — „Діло" подає, що появилася вістка, що о. д-р Яків Медвецький, іменований недавно апостольським адміністратором Лемківщини, зреґнував — з уваги на свій стан здоровля. Відомо, що як український церковні чинники так і український загал є проти такої окремої адміністратури. Стверджено теж, що з хвилею, як тільки створено цю адміністратуру, ніби на скріплення католицької церкви, збільшилися серед лемків настрої в користь православія. Креування адміністрації, як пишеться в „Ділі", забезпечувано при помочі польських тайних аґентів і жандармів. „Польську інтриґу" добачували тут лемки ще й у висилці кандидатів на греко-католицьких священиків на студії до польської (римо-католицької) семинарії в Кракові, хоч греко-кат. церква має попри три греко-кат. семинарії в Галичині, ще й семинарію на Волині в Дубні та дві (українську й російську) в Римі.

СКЛАД СЕНАТУ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Ректором Українського Вільного Університету в Празі вибрано на 1936/37 шкільний рік шестий раз проф. д-ра Олександра Колессу. Проректором є проф. С. Шелухин. Декан фільософічного факультету: проф. Ф. Слюсаренко. Продекан: проф. В. Щербаківський. Декан факультету права і суспільних наук: проф. А. Андрієвський. Продекан: проф. Л. Білецький.

НЕ БУДЕ ПРОСВІТЯНСЬКОГО ЗДВИГУ НА ГУЦУЛЬЩИНІ.

КОЛОМИЯ. — Перший Просвітянський Здвиг на Гуцульщині, до якого вже пороблено всі потрібні приготування, не відбудеться. Польська влада не дала дозволу. Супроти цього програму змінено і тепер підготовляють на Гуцульщині „Окружні Просвітянські Свята". По всіх читальнях і інших просвітних осередках на Гуцульщині йде жива праця. Проектується просвітні свята у Ямнім, Жабю, Косові, Коломиї і Маняві. Крім цього будуть відбуватися підчас вакацій по ріжних місцевостях ріжні гуцульські імпрези, ювилеї читалень і т. п.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ВЧЕНОГО.

ПРАГА. — Відомого дослідника української етнографії, д-ра Філярета Колессу, іменувала чеський „Словански Устав" у Празі своїм заграничним членом, передусім за праці з обсягу українського музично-пісенного фольклору.

МОСКАЛЬ ПРО „РУССКИЙ НАРОД" НА ЗАКАРПАТТЮ.

МУКАЧІВ (Закарпаття). — В Тренчанських Теплицях відбувся зїзд словацьких письменників, на якому в імені советських письменників промовляв відомий російський письменник, співробітник „Ізвестій" Ілля Еренбурґ. Він то познайомився на тім зїзді з Горняком, співробітником „Русского Народного Голосу", який витав зїзд в імені „карпаторусских писателей". У товаристві Горняка Еренбурґ прибув до Мукачева, щоб на місці переконатися, чи нарід говорить такою мовою, якою Горняк говорив з ним. Ілля Еренбурґ перебув у Мукачеві два дні й тут говорив іще з одним редактором — москвофілом, але не хотів їм признати, що на Закарпатті живе „русский народ". Еренбурґ заявив „карпаторусским ученим", що переконав його про це один селянин із села Лучок, якого він стрінув на вулиці й з яким завів розмову. Після того Еренбурґ заявив москвофільським редакторам, що вони говорять дуже покаліченою поганою словянською мовою, якої він у своїм життї ще не чув, і радив їм уживати тої української мови, якої вживає нарід на Наддніпрянщині й у Галичині. Згадуючи про, це мукачівська „Земля і Воля" пише таке: „Нас від ідеольоґії Еренбурґа ввесь світ відділює, але в цьому погляді мусимо йому признати рацію. Нарід Закарпаття творить одну мовну етноґрафічну єдність з великим українським народом у Великій Україні, в Галичині та на Буковині".

ЛІВІ ВЛАШТУВАЛИ ВЕЛИКУ ПАРАДУ.

ПАРИЖ. — Національне французьке свято „14-го липня" в память здобуття Бастилї відбулося цього року з більшою як давніше парадою, військовою і цивільною. Соціялісти й комуністи маніфестували один фронт. Комуністи спричинили заколот, наслідком чого було до 100 осіб ранених.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАСТРОЇ В КРАЮ

На ту цікаву тему пише старокраєвий „Новий Час", збираючи підсумки з останніх зїздів ріжних наших центральних орґанізацій, просвітніх і економічних, які саме недавно відбулись у Львові. На щож указують ці зїзди?

Отже в першу чергу на те, що в цілій Галичині слідний живіший рух, який видно й по тім, що прибуло велике число делеґатів на наради, що є ознакою, що є далеко живіше зацікавлення просвітніми й економічними справами, ніж бувало минулими роками.

Зїзди виказали, що нарід живо інтересується всякими проявами нашого громадського життя. І тому саме видвигнено на них у дуже гострій і рішучій формі теж і таку справу як цей скандал, що скоївся в Нагуєвичах на святі І. Франка, де, як відомо, не було місця для українського жовто-синього прапору. І тому порушено там теж справу клерикальних читалень „Скала", що їх силою пробує насаджувати єпископ Хомишин, розбиваючи тим чином читальняну акцію Товариства „Просвіта" у Львові.

При обговоренню і вирішуванню згаданих вище справ прийшло до дуже сильних терть між двома головними таборами, які тепер існують на рідній землі, а це між табором націоналістичним і соціялістично-радикальним. Як подає „Новий Час", націоналістичний табор показався далеко сильнішим і тому перепала на загальних зборах „Просвіти" компромісова ліста комісії матки, наслідком чого нікого з радикалів не вибрано до нового головного виділу „Просвіти".

Стверджуючи ті факти, „Новий Час", беручи під увагу останні збори трьох українських орґанізацій, цебто „Центросоюзу", „Ревізійного Союзу Українських Кооператив" і „Просвіти", подає при кінці такі висновки:

„Колиж приходиться говорити про загальні збори всіх трьох згаданих орґанізацій, то треба ствердити, що вони були виявом великого зацікавлення і сильної активности наших т. зв. низів. Вже саме те, що, не зважаючи на загальні тяжкі умовини та на велику матеріяльну скруту, на ці загальні збори прибуло стільки учасників, і це з найдальших закутин нашого краю, вказує, що нашому загалові зовсім чужі зневіра і збайдужіння, на що нераз звикли нарікати ті, що любуються в усякого роду зневірі. І це є найбільш потішаючий вияв нашого сучасного життя. Українські народні маси є свідомі того, що сила народу лежить у його зорґанізованости, і що нема такої сили, яка моглаб спинити природній розвиток нації, якщо вона сама хоче розвиватись і жити повним життям".

Читаючи такі голоси з краю, приходиться хіба побажати, щоб їх було якнайбільше, та щоб вони доходили до нас якнайчастіше.

„ВСЯ РОСІЯ -- ОДНА ВЕЛИКА ТЮРМА"

Оці потрясаючі слова читаємо в одній з найновіших европейських публікацій про большевицьку Росію, а саме в книжці п. з. **„18 років советського панування — з пережить і досвідів одної жінки"**, якої авторкою — в голяндській мові — являється вчена і публіцистка **Ольга Дімітріевна.** Вона — донька одного царського дипльомата, яка вже за большевицького правління була доценткою петербурського університету та бібліотекаркою, поки дня 14. листопаду 1923 року по дорозі до університету не була арештована під кумедним закидом, що вона шпіонка на службі Риму і вдержує тайну кореспонденцію з папою! Пані Дімітрієвна ось була правовірною католичкою, а цього й доста було сіпакам Г.П.У., щоб зробити на неї нагінку. А після того, як вона опинилась у слідчій вязниці, почалось для неї довголітнє життя по большевицьких тюрмах, бо присуд, виданий на неї большевицьким трибуналом **без ніякої формальної розправи тай без якогось переслухання,** засуджував її на 10 років вязниці.

Отак у травні 1924 р. відтранспортовано Дімітрієвну на Сибір, і щойно в січні 1932 звільняють її. Тимто і з власного досвіду змогла вона написати свою книжку — видану щойно в німецькім перекладі віденською накладнею **Вільгельма Бравмілера** (вел. 8°, ст. 5+224) — в перших семи главах якої Дімітрієвна розмальовує пекло російських вязниць, муки запроторених, жахливі, мов крівавий глум з усякої моралі вражаючі відносини в тюрмах, особливож в тюрмах для жінок, та інше. І є в розмальованих авторкою картинах дещо такого, що видається новітньому читачеві непонятним і неймовірним, або й таким виплодом хоробливо садистичної фантазії, що треба відповідальність за такі подробиці лишити вповні авторці. Та всетаки являється вона скрізь ущерть достовірною, і тому тим більш потрясаюче є те все, що вона нам оповідає у своїй книзі, яку вона кінчає таким ствердженням:

„Добута свобода дала мені змогу переконатись про те, що вся Росія — це одна велика тюрма, та що доля тих, що на свободі, не багато ріжниться від долі запроторених".

У другій же частині свойого твору (I.—XVIII.) авторка подає на основі її точного обзнайомлення з обставинами в Росії свої міркування про життя тутже, про большевицьку боротьбу проти родини і подружжя, про нуждування дітей, про занедбання молоді, про гонення віри, про голод та про страхіття большевицького режіму в усіх його виявах, причім наводить скрізь автентичні подробиці. А в кінцевім розділі своєї книги Дімітрієвна каже між іншим: **„Якщо ще є у світі утопісти, які мріють про якусь суспільну рівність та про справедливий поділ матеріяльних дібр, то в Советах вони здійснення своїх ідеалів в ніякому разі шукати не сміють..."** І вона вказує на те, які інші, вщерть інші є умовини життя тут для „упривилеєних", у порівнанню з життям „безправних". Словом — каже рецензент віденського журналу **„Вельт-Блят",** що звертає увагу віденської публики на небуденну вагу книги Дімітрієвної — кожний, хто читатиме цю книжку, порозуміє, що **боротьба проти московського большевизму це боротьба проти варварства і некульнурности, які з Москви наступають на наше життя, і що ту боротьбу Европа мусить вести з усіх сил".**

Як сказано:

Книжка Дімітрієвни це неоцінений документ в очах кожного, хто знищення большевицької Москви вважає за одно з перших завдань нинішнього культурного світа, і я буду намагатися познайомити з нею читачів „Свободи" точніше. Тут подаю покищо як зразок описів авторки ось-таку картину большевицької нелюдськости, розмальовану нею в VI. розділі книги п з. **„Секірка".**

„На Соловках — читаємо тут — видвигається одинока гора „Секірка". Вона покрита старинним столітнім лісом, а на її вершку стоять дві церкви, які з давен-давна були ціллю мандрівок побожних прочан, що тягнулися сюди на відпуст. Оці дві церкви містилися в однім і тімсамім будинку на двох поверхах, одна над одною, причім у кожній було по три вівтарі: один головний і два побічні.

Тепер же дивімося, що з тих церков зробили большевицькі дикуни.

Вони все, що тільки могло нагадувати колишні святощі тут, повиломлювали скрізь. Прегарні стінні мальовила перемальовано геть на сіро або поприкидано вапном. Колишні бічні каплиці перемінили у вязниці, де тепер тих „непоправних", що через нестерпне запроторення, почали божеволіти, „приводять до розуму", тобто катують. На місці, де колись стояв головний вівтар, поставили большевики „парашу", тобто бочку з накривкою, яка запротореним має заступати — кльозет. А відповітно до ладу, на який увесь той будинок построєний, поділено цю вязницю на два, окремі про себе карні відділи, „горішній" і „долішній". Горішній своїми карами найбільш суворий з усіх, і тут запроторюють усіх новиків. Колиж після якогось часу управа добуде переконання, що даний делінквент уже знову трохи „підховався" — це слово чеки! — значить, коли він, сказати по нашому, став моральним трупом, тоді його переводять у відділ долішній.

Але якіж це кари там на горі?

Отже тут кара між іншим у тому, що вільно бути тільки до половини зодітим, не вільно мати на собі нічого іншого, тільки сорочку і підштанці. Всі тут ходять з голими головами і босі, бо поки їх замкнули, повідбирали їм усе. На багатьох із цих вязнів уже тільки пошматовані лахи, і це так між камінними мурами великої, старої та безмірно високої церкви, та під студінь полярної зими...

А далі — не вільно запротореним тут свобідно порушатися: їх саджають у деревляні лавки з наказом покласти руки на коліна та з найгострішою забороною — рушитися. Тільки що дві години дозволяють їм встати і оббігти раз довкола церкви, після чого ті нещасні жертви большевицьких інквізиторів мусять сідати в лавки знову з тим, що кожен і найменший рух тілом їм заборонений. А в ночі кладуть їх одного при однім горілиць, і так мусять вони нерушно лежати, аж поки за дві години не впаде наказ обернутися на бік, причім що дві години вязні повертаються, то на праву, то на ліву сторону. Через такі тортури траплються у вязнів часто **страшні напади божевілля,** у приступі якого стортуровані жертви кидаються на своїх катів, які їх притім холоднокровно вистрілюють мов собак...

Щождо щоденного харчу, то це фунт чорного хліба, з муки, змішаної ще з усякого роду неозначеними ближче додатками, та дві склянки теплої води. В інших вязницях на Соловках можна собі ту карну пайку харчу доповнити харчевими дарунками від рідні або приятелів, або й лишками харчів, куплених за останні, зароблені при роботі копійки, але тут усяка поокрема допомога є просто виключена. Вязні, які є відокремлені від усього і від усіх, живуть під найстрогішим доглядом, вони позбавлені всього. Бо навіть, якщо і прийде до них яка почтова посилка, то їм не доручують її, і, хтоб вони й не були, їм не вільно ні писати, ні читати (отже зовсім так, як і в казаматах царя Миколи I.! **Тільки, що це вже не царські тюрми, а тюрми соціялістичних спасителів мира за плянами Маркса, Леніна і соціял-демократичних інтернаціоналів під знаком всесвітнього єднання пролетарських гієн! О. Г.)** Словом — у тім страшливім запроторенню вони живцем закопані в гріб.

І таке запроторення не треває там усього тиждень або два, а місяцями, часом же й цілий рік. Це найжахливіше з усього, що є на тому жахлому острові.

І тільки туди висилається вязнів під доглядом патруль, хоч на Соловках змоги втечі взагалі нема ніякої. Бож як не-як, а трапляється вже нераз, що вязні, по дорозі в „Секірку" намагалися втікати. Та в усіх тих випадках ціллю такої спроби втечі було все тільки одно, а саме — поповнити самогубство, чи-то вішаючись на першім стрічнім дереві, чи-то кидаючись у воду.

Бо засуджені знають гаразд, що вони однорічної муки в „Секірці" не витримають ніяк, і тимто і видається їм кращим позбутися тієї муки три допомозі самогубства. Отимто й воно так, що щоб такі самогубства перепинити, патруля провожає засуджених з набитими крісами ввесь час дороги.

От вам і перший зразок траґічних малюнків у книзі О. Дімітрієвної про нечувані пекла в соціялістичнім і пролетарськім „раю", що його сотворила і могла сотворити тільки така вщерть аморальна, здеправована і розбішена своєю звірською люттю зґрая, як червона большевицька Росія.

І тому та Москва мусить щезнути з лиця землі раз на все, і це передовсім завдання України, - знищити большевицьку труппарню раз на завжди.

До книжки Дімітрієвної я ще повернусь.

Д-р Остап Грицай.

ГІТЛЄРОВА АРИСТОКРАТІЯ

Що в розцвіті свого впливу Гітлерова національно - соціяльна доктрина захопила була великі маси німецького народу, цього ніхто не може заперечити. Але причини „приходу до Гітлера" не були однакові у селянина, робітника, фабриканта, ґенерала. Всі ті, що йшли за червоним прапором націонал-соціялізму року 1932—33, уявляли собі Гітлєрову програму на свій спосіб, по своїй уподобі, бо й та програма навмисне складена туманно і неясно. Цеж історичний факт, що боєві відділи німецької комуністичної партії в рішучий момент переходили до Гітлєрових „штурмових відділів", бо не бачили ріжниці між „програмою" Сталіна і Гітлера: і Сталін і Гітлер кликали їх боротися проти „грабіжницького капіталу" та проти версайського договору.

Але Гітлер і не думав про „щастя і волю для всіх". Фашизм не визнає цього, а, навпаки, доказує, що народня маса мусить працювати, слухати й виконувати, а провідна верства („еліта") має видавати накази. Охочих до того, щоби бути в рядах „еліти", є в Німеччині досить. Гітлер мусить і саму еліту „чистити" та й між нею одних ставити вище, а других нижче. Так у літі 1934 р. дійшло в Німеччині до крівавої розправи одної частини еліти над другою. Аристократія, що зветься СС (Шуцштафель), розгромила „пролетарські" штурмові відділи (СА) і після того стала єдиною надійною підпорою Гітлерової диктатури.

СС ходять у чорнім уніформі і мають у своїх рядах 200,000 членів. Їх завдання бути готовими кожної хвилини, на приказ „фірера", йти туди і бити того, кого він звелить. В корпусі СС панує безоглядний послух і розвивається особливий світогляд. „Чорний корпус" почуває себе і хоче бути осібною **кастою** в німецькім народі, з особливими правами та привілеями, з своїми власними поглядами на релігію, на справи чести і на родинні відносини. Член корпусу СС не сміє женитися без дозволу своїх начальників, але вибирати собі жінку може тільки таку, яка відповідає вимогам „чистоти раси" і загальним вимогам чорного корпусу: наприклад, щоб не була нижча від приписаної норми. Діти членів СС мають бути записані в родові книги „Чорного корпусу", щоб, як виростуть, стали на місце своїх батьків у державній службі. Щоб зробити членів СС справжньою аристократією, німецький міністер постачання Дарре проєктує наділити їх землею, головно на східній границі Німеччини. Розроблено також справу титулів для цієї нової аристократії.

Як до цих проєктів ставиться німецький нарід у своїй масі? Про це не треба робити великих і довгих здогадів. СС мають у своїх руках **поліційну владу** в Німеччині. Очі членів „Чорного корпусу" заглядають усюди. Вони, наприклад, ведуть політичну контролю в німецьких фабриках, за кожне необережне слово викидають робітників з праці, слідкують за нелегальними організаціями. СС — це найбільше зненавиджена частина Гітлєрового режіму в Німеччині, як Ґепеу в СССР. Недармо казав недавно начальник СС Гімлер:

„Я знаю, що є чимало людей у Німеччині, яким стає недобре, коли вони бачать цей чорний жупан; ми це розуміємо і не сподіваємося, щоб нас дуже багато людей любило"...

Д. І.

Г. Бетґе.

ПОХІД

Він знав: усе поставлене на одну карту. Якщо ця спроба не вдасться, то легко може він утратити життя. Станеться так, як на це заслужив. Як буде мати щастя, то сонце слави засяє над ним іще раз. Ще раз сміливо спробує він зеднати під своїм скиптром усю Европу.

Він вірив у свою щасливу зорю непохитно, молився до неї.

Наполеон оглянувся в задумі. Там холітався у пристані бриґ, на якому він приїхав з Ельби у першому ранньому світлі. Десь далеко блищало Кан у блакитному морі. Мешканці міста і не передчували, що цісар був від них так недалеко. Чайки літали понад кораблем, кигикаючи. „Крячуть дуже мельодійно, мов лиховісні ворони" — подумав імператор.

Наполеон зробив перегляд своїх людей. Була це жмінка довірених йому приятелів, на яких жаль було дивитись. Чи при помочі тих кількох, погано одягнених людей, які не мали нічого більше, крім любови до свого імператора, гадав він відвоювати престіл? Він мусів усміхнутись. Поправді то той стан довкола нього був нужденний. Струснув пальцями і положився на довгім кріслі. „О, ні, — думав він — навіть з тими кількома приятелями мусить якось піти. Навіть якби я був сам, то і тоді мусіло би піти. Я сам та моя ясна зоря над хмарами".

Один старшина підійшов ближче і заявив, що кольона готова до дороги. Імператор вскочив одним рухом на свого білого коня і поглянув на вірну собі громаду.

„Позір!" — дав команду.

І за хвилину пізніше:

— Приятелі! Перший етап нашого походу минув щасливо. Під нашими ногами земля нашої дорогої Франції. Тепер — ідемо на Париж! Ми мусимо мати успіх, мусимо, і я вас по імператорським нагороджу! Вперед!

— Нехай живе імператор! — крикнули вояки з блиском в очах і рушили з місця.

Імператор прямував на Ґренобль. Він вибрав альпейський шлях, щоб оминути більші міста і якнайменше звернути на себе увагу. У перших селах, які він проходив, люди дивувались. Затискали пястуки в кишенях — чи знову вертається бич Европ? Чи хоче знову ввесь суходіл скупати в огні та крові? Жінки за вікнами нишком проклинали його. Але ті, що вже раз служили в його армії, вибігали з хат, питаючись, чи можуть іти разом з ним. Хто не мав рушниці, той брав граблі або ціп. Похід виглядав щораз більше сорокато та чудернацько.

Звістка, що йде військо, ширилась як звістка про пожежу. У кожному селі чоловіки з окликами „Хай живе імператор!" приєднувались до походу. „Добрий знак, — думав імператор — є ще люди, які вірять у мене". Та що він має робити з цією ватагою? Спершу подумав: Ґренобль. У ґреноблівському ґарнізоні стоять три реґіменти. Там мусить усе рішитись.

За чотири дні кольона зросла до кількасот людей. Співали, пили добре вино, на постоях забавлялись. На пятий день досвітком виринули обриси Ґренобля.

Командант міста мав уже вістку про цей похід голодранців. 5-тий реґімент дістав наказ вийти назустріч і взяти імператора в полон. Реґімент пішов бадьоро вперед. Наполеон знав, що наближається одна з вирішних хвилин його життя. Чи його зоря ще раз блисне з усією силою і переможе всі трудноші, наче сніг, що тане від сонця, чи може зайде вона?

Ще ніколи не йшли на себе два такі ріжні відділи війська, як того ранку в Ґреноблі.

Наполеон казав своїм зупинитись. Він сам виїхав проти реґіменту у своєму сірому плащі. Виглядав дуже блідо. Білка його очей пожовтіли. Всі вояки пізнали його. Командант реґіменту казав своїм воякам зупинитись і рішуче відїхав поза лінію.

— Приціл! — закомандував без надуми. Усі рушниці піднялись уверх. Бракувало ще тільки „Стріляй!", але до цього Наполеон не допустив.

— Приятелі зпід Маренґо, Єни та Асперн, — крикнув він виразно — чи знаєте мене?

— Так, Ваша Величносте!

— Коли є хтось між вами такий, що хоче до мене стріляти, то нехай не вагається!

Розстібнув сірий плащ і відкрив свої груди.

Глибока мовчанка.

— Ніхто? — спитав цісар.

— Я знав про це. Ви мої щирі приятелі і я люблю вас. Я знову поведу вас, товариші, — нехай живе Франція!

— Нехай живе імператор! — кричали всі захоплені, кидаючи вверх шапками. Очі їм блистіли.

Наполеон пропустив реґімент з такою безжурністю, як ніколи. Командант зупинився і йому стало ніяково. Наполеон кивнув йому головою.

— Хто зробив вас офіциром? — спитав бадьоро.

— Ви, сер.

— Хто завісив вам на грудях ордер?

— Ви, сер.

— Хто зробив вас капітаном?

— Ви, сер.

— Шефом баталіону?

— Ви, сер.

— Добре. Мені здається, що я міг би від вас вимагати трохи вдячности, але знаю, що нема вже її. Стягніть свої еполєти і передайте їх найстаршому капітанові реґіменту.

Старшина послухав.

— Шкода, — сказав імператор у задумі — перший учинок, який я мушу зробити, це деґрадація.

Тоді казав він реґіментові стануто на переді своєї кольони і цілий відділ посунувся вперед.

Ту ставку виграв він знаменито. Із веселою музикою ввійшов він до Ґренобль. Тисячі народу витали його з вікон білими хустинами.

Звідти пішов далі на Париж, назустріч долі.

Назустріч — Святій Олені.

— Від Кан до Ґренобль — повторяв пізніше Наполеон — був я тільки звичайним бурлакою. Щойно у Ґренобль став я знову французьким імператором.

Перекл. м. г.

На поміч!

В поїзді кричить один пан:

— На поміч! На поміч!...

До переділу вбігають пасажири:

— Що сталося?

— Та жінка хоче вискочити з поїзду, і не може вікна відчинити!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

М. Ш., Клівленд, О. — Ваш допис про посвячення іконостасу найкраще вислати до часопису, призначеного для таких справ. Ми не маємо нічого проти опису, ні проти церковної церемонії, яку Ви так гарно описали, але просимо мати на увазі, що наш часопис є призначений для народніх справ. І про це церковне свято булоб можливо дати згадку, але тоді, колиб Ви були приміром зібрали при тій нагоді якусь жертву на якусь народню ціль. Так поступаємо в „Свободі" в подібних випадках уже від дуже довгих літ.

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ

(Подано за львівським часописом „Діло").

Комaндант відкриває шолом.

З черги оборонець обговорив ролю підс. Ст. Бандери. Пригадав, що підчас неодного політичного процесу УВО чи ОУН прокуратор висував заміт, що провідники висилають боєвиків, а самі ховаються за їхніми плечима. Тепер став комaндант українського революційного підпілля, відкрив шолом та признався, що приняв на себе обовязок реалізувати ідею своєї нації шляхом революції. Виринає питання, чи Бандера винуватий за вчинки, що їх закинув йому прокуратор. На це дав відповідь Бандера, кажучи, що не почувається до вини.

Після того оборонець спинився над замахом на бл. п. дир. І. Бабія. Пригадав зізнання підс. Бандери, що у справі дир. І. Бабія вів слідство революційний трибунал і т. д. Щож торкається запевнення прокуратора, що українська суспільність осудила вбивство дир. Бабія та відчитання у цій справі пастирського листа митрополита Шептицького, оборонець пригадав, що ніякий церковний достойник із засадничих мотивів не оправдує якогоб то не було душогубства. Одночасно пригадав зізнання з варшавського процесу начальника безпеки св. Жиборського, який сказав, що ОУН — це масова організація. Отже з цього виходить, що не вся українська суспільність осудила згадане вбивство і діяльність ОУН. Замахи на дир Бабія, Бачинського і плянований замах на невідомого ученика з VII. кл. були — каже оборонець — осторогою. Бандера хотів таким чином остерегти учеників та студентів, щоб не йшли на службу поліції, та осторогою, щоб числитися з вимогами ОУН.

Мотиви протибольшевицької акції.

Протибольшевицьку акцію Бандера казав вести з двох засадничих мотивів. Поперше тому, що націоналізм засадничо бореться з большевизмом, подруге, що найбільша частина українських земель знаходиться під пануванням большевицької Росії. Історія людства знає ріжні події, знає ріжні потрясення, які потрясають цілим світом. Але досі ці нещастя були короткі й осталися чорною плямою в історії народів. Історія знає випадки, що винищувано масово людей тільки тому, що вони не хотіли асимілюватися, що не хотіли приняти догм віри свого наїзника. Такі моменти були короткими епізодами і ті відрухи ніколи не переходили в систему. А сьогодні, в XX-тім віці ввесь культурний світ бачить країну, яка колись була шпихліром Европи, а нині стала вмирати з голоду. Бачить трагедію народу, який повірив у „народолюбство" і впав жертвою свого північного сусіда. Сама большевицька преса подала всьому світові до відома, що її влада переселює масово населення своїх полудневих „републик" на північ Цілі райони, цілі села, почавши від наймолодшої дитини до старців, заладовується у ваґони та перевозиться в Сибір і тундри соловецьких островів. Це викликало протест цілого культурного світу. Ще більше це потрясло українцями поза межами совєтської Росії. Тут протестували всі. ОУН примінила такі методи, якими большевики винищують там українське населення.

Замах на ком. Кособудзького мав бути відплатою за лиху поведінку цього комісаря з українськими політичними вязнями.

Справа замаху на воєв. Юзефського тісно вяжеться з атентатом на мін. Перацького. Ріжниця тільки та, що у варшавському процесі сам прокуратор покликував людей, щоб ствердили, які є відносини на землях, заселених українським населенням, а тут цього не зроблено.

Щож торкається плянованого замаху на ред. А. Крушельницького, то — каже оборонець — нема вже нині людини, якаб сумнівалася у правдивості зізнань Бандери, який признався до того, що відкликав цей замах.

Бандера стоїть на становищі, що обовязком провідника приняв з витрішньої конечности боротися за українську державу. Якщоб ви, панове судді, — додав оборонець — поставилися в його положення, ви прийшли би до переконання, що Бандера не винен.

Ідеаліст і мислитель.

Опісля оборонець обговорив справу підс. Стецка. Підкреслив, що це високоідейна людина, яка все своє життя присвятила для батьківщини й ОУН. Він студіював фільософію та суспільні науки і знав дуже добре історію свого народу. Якщо взяти під увагу його намір, то вина підс. Стецка буде більше ніж проблематична. Щоб судити, треба би знати його діяльність. Тимчасом ви, панове судді, знаєте, що він був ідеольоґічний референт, але не знаєте ні його ідеольоґії ні його діяльности. А щоб мати сильветку Стецка, треба знати про його життя і те суспільне середовище, в якому він виростав, формував і творив націоналістичну ідеольоґію. Тому, що цього не знаєте, мусить повстати сумнів, який витворює положення, що промовляє в хосен підсудного. Як не можна було тут ствердити його мотивів, так не можна ствердити його вини.

Чому Качмарському не вдавалися замахи.

Після того оборонець довше спинився над особою підс. Качмарського. Підкреслив, що з чотирьох замахів, які закидає йому акт обвинувачення, не вдається йому ні один. Чому? Тому, — заявив оборонець — що він не хотів виконати їх. З одного боку він був карним членом організації, з другого не міг виконати приказів, бо до них не надавався. Висновок такий, що він не винуватий.

Підс. Равлика на волю.

Далі оборонець обговорив справу конфіденціяльних вісток і спинився над хаосом у зізнаннях підс. Миґаля і підсудного Макарушки, які обтяжили підс. Равлика. Одночасно оборонець підкреслив, що підс. Макарушка ще в слідстві, як лище запримітив свою помилку, негайно зголосився до слідчого судді і відкликав свої зізнання щодо підс. Равлика. Виказавши неправдивість підс. Равлика до ОУН та у поширюванні нелеґальної літератури, оборонець звернувся до присяглих суддів, щоб увільнили підс. Равлика. Просив теж, щоб заперечили вину підс. Стецка і Качмарського, бо про вчинки Бандери видасть осуд історія.

Промова обор. д-ра В. Гриньовського.

Опісля промовляв ще оборонець підс. Малюци **д-р В. Гриньовський**. Оборонець пригадав слова відомого польського оборонця Смяровського, який сподівався, що у вільній Польщі не буде вже політичних процесів. Тимчасом так не сталося. Далі оборонець опрокидував закиди прокуратора щодо підс. Малюци. На основі зізнань свідків, поліц. агентів, оборонець ствердив, що Малюца не брав участи при виконанні замаху на дир. Бабія в липні 1934 р., але в червні того року. Малюца прийшов з Качмарським і Королишином на вул. св. Петра, де мешкав дир. І. Бабій, щойно в год. 8-мій рано тому, бо знав, що дир. Бабія нема вже в хаті і що замаху не можна виконати. Якщо видав приказ убити дир. Бабія, то як член ОУН мусів виконати доручені прикази, бо за невиконання грозила йому тяжка кара. Щож торкається співучасти в замаху на ком. Кособудського, то підс. Малюца рішуче заперечив, щоб мав з цією справою щонебудь спільного.

(Далі буде).

ВІЙСЬКОВІ КОМАНДАНТИ С. С. С. Р.

Центральні органи.

Нарком оборони СССР — К. Е. Ворошилов — москаль. Його перший заступник і начальник політуправл. червоної армії (РККА) — Аккель Борисович Гамарник, — жид. Другий заступник — М. Тухачевський, москаль. Начальник штабу РККА — А. И. Єгоров — москаль.

Начальник военної академії — А. И. Корк, був. штабскапітан і дворянин із Прибалтику.

Начальник воєнно-політ. академії — Борис Миронович Іппо — жид.

Начальник воєнно-господ. акад. — Аркадій Львович Шифрес — жид.

Для окремих доручень при наркомі — Григорій Ісааковичь Штерн — жид.

Начальник відділу зовн. зносин наркому — Самуїл Ароннович Геккер — жид.

Начальник головного управ. воєнно-науч. установ — Ілія Єфимович Славин — жид.

Начальник головн. стат.-мобіліз. управління РККА — Евгеній Семенович Казанскій — жид.

Начальник голов. санітарного управління РККА — Давид Абрамович Кучинський — жид.

Начальник хем. упр. РККА — Яков Мойсеєвич Фишман — жид.

Начальник фінансового управління — Петро Мойсеєвич Ашлей — жид.

Начальник военно-буд. упр. — Е. Ф. Аппога — поляк.

Начальник воєнно-госп. управління — Наум Ісаевич Роговський — жид.

Предсідник военної колегії Верхсуда СССР — Веніямин Вікторович Ульрих — жид.

Начальник фізпідготовки РККА — Борис Михайлович Фельдман — жид.

Начальник военно - повітряних сил РККА — Я. І. Ячкніс — лотиш.

Начальник політ. управлін ВВС РККА — Семен Яковлевич Туровський — жид.

Відв. редактор „Красная Звезда" — Мойсей Мойсеевич Ланда — жид.

Військові округи.

Комaндант Московської военної округи — І. П. Белов — москаль. Його помічник по політчастині — Григорій Ісакович Векличев-Вейсман — жид.

Комaндант Ленінградської військ. округи — Б. М. Шапошников — москаль. Його помічник по політчастині — Петро Аркадієвич Смирнов-Ратайчик — жид.

Комaндант Білоруської військової округи — Ієронім Петрович Уборевич — українець. Його помічник по політчастині — Абрам Савелевич Булин — жид.

Комaндант Київської військ. округи — Іона Емануїлович Якір — пів-жид. Помічник по політчастині — Максим Петрович Амелін — жид.

Комaндант Харківської військової округи — Іван Нікитин Дубовой — українець(?). Помічник по політчастині — Сергій Ник. Кожевников — москаль.

Комaндант Північно-Кавказької військ. окр. — Н. Д. Каширин — москаль. Помічник по політчастині — Мойсей Яковлевич Германович — жид.

Комaндант закавказького військ. окр. — М. К. Левандовський — поляк. Помічник по політчастині — Соломон Борисович Урицький — жид.

Комaндант Сибірської військової окр. — Я. П. Гайлит — лотиш. Помічник по політчастині — Григорій Аркадієвич Таїров — жид.

Комaндант Приволзької військової окр. — П. Є. Дибенко — українець. Помічник по політчастині — Аркадій Іванович Мезис — жид.

Комaндант Середньо-Азійської військ. окр. — І. Ф. Федько — українець. Помічник по політчастині — Суреп Абрамович Абисов — вірменин.

Комaндант Окремої Далекосхідньої армії — В. К. Блюхер — москаль. Помічник по політчастині — Лазар Наумович Аронштам — жид.

Команд. Балтійською фльотою — Е. М. Галлер — поляк. Помічник по політчастині — Арон Самуїлович Гришин-Рабінович — жид.

Комaндант Чорноморської фльоти — І. К. Кожанов — москаль. Помічник по політчастині — Григорій Ісакович Гугін — жид.

Комaндант Тихоокеанської фльоти — М. В. Вікторов — москаль. Помічник по політчастині — Григорій Семенович Окунев — жид.

Комaндант Амурської военної фльоти — С. Р. Руднев-Кадацький — поляк. Помічник по політчастині — Марк Ілліч Озолин — жид.

Разом у военних округах: 13 жидів, 1 пів-жид, 7 москалів, 4 українців, 3 поляків, 1 лотиш і 1 вірменин.

З ЖИТТЯ ЗАКАРПАТСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Дня 21. червня ц. р. відбулося в салі т-ва „Просвіти" в Празі святочний вечорок з чаєм, танками, співами, деклямаціями і музичними точками, в честь голови Філії „Просвіти" Степана Росохи, який на празькому університеті здав іспит доктора прав.

Нового доктора прав вітали представники ріжних українських установ і організацій. Вітав його директор української гімназії в Ржевніцях проф. Г. Омельченко, вітали представники Товариства Українських Письменників, українського жіноцтва, греко-католицької церкви, українського робітництва і т. п.

Бесідники підносили сильний характер д-ра Степана Росохи, його патріотизм і заслуги біля духового піднесення української суспільности на Закарпатті. Вже як учень II. гімназіяльної д-р Росоха дописував до діточих журналів, „Наш Рідний Край" і „Віночок". Згодом він почав дописувати в таких журналах як „Пчілка", „Пластун", „Благовістник", „Свобода", і ін. В Празі був членом-основником Т-ва Абстинентів, Союзу греко-католицької молоді, т-ва українських католицьких студентів, Філії т-ва „Просвіти", Клюбу українських, підкарпатських Ольдскавтів і ін. В 1933 році заложив часопис української закарпатської молоді „Пробоєм", якого до нині є видавцем і редактором. В 1934 році зорганізував II. Зїзд української молоді в Мукачеві, на якім зібралося 10,000 учасників.

Як вказують факти д-р Росоха є одним з найдіяльніших молодих діячів-патріотів на Закарпатській Україні. Це було і причиною, що на згадані вечорок, влаштований у його честь, зібралося велике число знатних українських громадян, які молодому докторові бажали дальших успіхів і сил в його народній роботі.

К. Б.

Оголошення.

„Є на продаж великий дволітній бульдоґ. Їсть усе. Дуже любить діти".

ВОВК НА ВЕСІЛЛЮ.

I.

Наскочив раз у лісі лис на вовка.
А вовк голодний був такий, що страх!
І каже лис: „Про тебе йде помовка,
Немов ти засідаєш у корчах

І всяку живину життя збавляєш,
Від зайчиків трусливих до людей,
А ти мені так зле не виглядаєш,
І напаки, ти гарний, хоч куди!

„Тому поклін тобі й пошана моя,
Наш брате любий, гостю дорогий!"
Сказав це лис і поклонився в пояс,
Приклавши лабу чемно до грудей.

А вовк йому: „Прости, мій милий друже,
Якщо не-всмак тобі я відповім,
Та годі! Я голодний нині дуже,
Тому то рад-не-рад тебе я зїм".

„Мене?... Ха-ха!... Хе, пане, вольні жарти,
Хіба я що? От, шкіра і кістки.
Подумай, що таке снідання варте?
Всеодно, їдж отсі худі гильки.

„От краще, голод щоб втихомирити
І попоїсти смакових страв,
Підем до побережника Микити,
Якраз доньку він нині повінчав.

„Кажу тобі, які то там печені,
І голубці і коржики й блинці,
І всякі присмаки варені і жарені
На салі, маслі і на молоці!"

Вовк засвітив очима. Слинка з рота
На стріпіхаті кудли потекла,
Бо до їжі у нього все охота. —
„Не брешеш?"... „Ні"!... „Так йдемо до села!"

„Пощо в село? Микити хата в гаю,
Якраз у нього повстікалось пси,
Їх постріляли. Там пють і гуляють,
Нас не помітять".. „Га, як так, — веди!"

II.

Прийшли вони. В Микити хаті глітно,
Терличе скрипка і ревуть баси,
Пробрались наші гості непомітно,
Як хто й побачив, то гадав, що пси.

А що в світлицях було дуже тісно,
То на дворі накрив господар стіл;
Їдять і пють, вже невгодно місно
Зробилося і покотились на піл.

І неодну тарілку там розбили,
І неодин шматок упав із рук.
Вовк все збирав, халасував, що сили
І виповнився, став такий, як струк.

„Ходім же!" каже лис. „Ні, ні, ще трохи,
Ще може щось зласуємо, стрівай!"
І взявся з кудлів виганяти блохи
На свіжу пашу, у зелений гай.

Якраз тоді розбив господар пляшку
І попід стіл полився божий дар.
Хлепнув горівки вовк. „Ой-ой! Нанашку!
До лиса каже: таже це нектар!"*)

Лис здержував його, та вовк не слухав,
Пив, пив і пив, поки не впивсь, як швець,
Сів під столом і насторошив уха,
„Співаю, — каже, — лисе, і кінець!"

І що наш лис його не наблагався,
Чого то він йому не говорив,
Та вовк таки на задні лаби знявся,
Як не роззявив морду, не завив!...

О Господи! Мабуть з таким концертом
Прилюдно ще ніхто не виступав;
В цілім дворі пішло все перевертом,
Збудились пси в селі і — „гав-гав-гав!"

Побачив лис, що тут йому не жарти,
Під себе хвіст і вискочив з двора,
А вовк за ним... Та вже стояли варти,
І скрізь гуло: „А бийте вовчура!"

Хто що вхопив, той ціп, а цей ломаку,
Баби з коцюбами, одна несе окріп,
І бють, молотять вовчура сараку,
Як ті змолоцки у стодолі сніп.

Дісталосяж йому, ой-ой дісталось,
Не почислиш усіх тих стусанів,
І мабуть вже нічого не осталось
З тих страв, що він так смачно попоїв.

Ще раз рванувся, повалив хазяйку,
Останком сили вискочив на пліт,
І не зважаючи на крики і на лайку,
Напів живий побіг у Божий світ.

III.

І відтоді вовк до усього здатний,
Звідкіля страву чує, там іде,
На весіллях раз перший і останній
Він був і більше мабуть не піде.

Та ще, вмираючи, своїм прикаже внукам,
І правнукам, нащадкам вовчим всім,
Що впитися горівкою не штука,
Бо смаковита, — але що потім?

Богдан Лепкий.

*) Напиток богів у Греків.

ПРАЦЯ Й ОБОВЯЗКИ ПРЕЗИДЕНТА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

Для розуміння змагань при загальних виборах в Америці треба застановитись над великим авторитетом президента Злучених Держав, голови екзекутивного відділу федерального уряду. Крім того є ще два інші відділи уряду, а саме законодатний або конгрес та судейський або найвищий суд і менші федеральні суди. Голосуючі не мають нічого спільного з вибором федеральних суддів. Їх назначує президент за згодою сенату. Членів палати послів та сенату вибирають стейти і тому такі вибори це льокальна справа, але що інше, як вибирають президента та віце-президента Злучених Держав. Цею справою інтересується ввесь нарід, бо той вибір заважує на веденню господарки цілого краю.

Власть президента походить з конституції, традиції та звичаїв. Відповідно до конституції президент має виконну власть народу, котрий є складовою та рівною частиною уряду. Він не відповідає перед конгресом, хоч можна його усунути за зраду, підкуп або більші злочини чи надуживання. В історії Америки був одинокий випадок обвинувачення президента — Ендру Джансона, котрого звільнено від вини і кари.

Президент є головним командантом сухопутних і морських сил Злучених Держав і міліції стейтів, підчас дійсної служби для держави. Він має виключне право ласкавляти засуджених за протидержавні діла; може заключати договори з чужими державами, котрі одобрює сенат двома третими своїх голосів; назначує міністрів до чужих держав, консулів та більшість важних федеральних урядовців, як голов екзекутивних департаментів та членів найвищого суду, одначе за згодою сенату; приймає заграничних міністрів; може скликати одну або обі частини конгресу на надзвичайну сесію. Час від часу предкладає конгресові державні справи та пропонує приняття таких мір, які вважає за відповідні. Він має право відказатись підписати ухвалений конгресом закон, а те право (вето) можуть переголосувати обі палати конгресу двома третими своїх голосів.

Крім цих конституційних прав президент Злучених Держав має теж певну невидиму власть, дану йому традиціями та звичаями. Конституція не дає президентові законодатної влади, але у практиці він багато впливає на ухвали законів. Це особливо діється тоді, коли він має за собою більшість членів в обидвох палатах конгресу. Енергійний президент є часто провідником конгресу.

У дипльоматичних справах дійсна влада президента сягає звичайне укладання договорів. Він рішає всю заграничну політику Злучених Держав.

В території президент повинен стояти поза партійними границями, але у практиці він є провідником політичної партії, котра вибрала його до уряду. Він вибирає кабінет та назначує інших урядовців зо своєї партії та зобовязаний іти по її програмовій лінії. Як партійний провідник, президент виявляє великий вплив на краєві відносини.

Проте власти президента не можна рівнати до диктатора. Право сенату одобрювати або відкидати договори та назначення, це одно обмеження влади президента. Друге, більш важне, це повна контроля конгресу над фінансовими виплатами. Вкінці, власть президента обмежена на чотири роки, після котрих може бути перевибраний. Непохитна традиція проявляється в тому, що ніякий президент не урядує більше як дві каденції.

Платня президента виносить $75,000 річно з додатком $25,000 на видатки подорожування. Його урядовим мешканням є Білий Дім у Вашингтоні. Видатки на службу та вдержання Білого Дому виносять коло $300,000 річно. За конституцією, президент та заступник президента це тільки два уряди, на котрі можуть бути вибрані лиш родовиті американці. Кандидат на президента мусить мати скінчених 35 років життя та постійно мешкати у Злучених Державах чотирнацять років.

Цього року будуть 35-ті президентські вибори у Злучених Державах. Перший президент, Джордж Вашингтон, не мав за собою партії, а другий, Джан Адамс, був федераліст. Від Тамеса Джеферсона, у 1800 році, демократична партія вигравала вісім виборів, а її противники, звані Ґвиґс, три.

Історичне змагання між теперішньою Републиканською та Демократичною Партією почалося 1861 року, коли Абрагама Линкольна вибрано на републиканський тікет. Від того часу Републиканська Партія виграла президентські вибори чотирнацять разів, а Демократична шість.

ФЛІС.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ПІТСБУРҐ, ПА.

На політичних вязнів.

Відділ Союзу Українок переслав до Обєднання $5, призначуючи ту жертву на політичних вязнів.

М. Малевич.

Модерно.

— Як ти пізналася зі своїм другим чоловіком?

— Зовсім просто: ішла я вулицею з першим чоловіком, надіхав автом другий, переїхав першого, і я познайомилася з другим.

Примірний зять.

— Ов, а ви що так захрипли, пане Щикавка?

— От, так. Моя теща має катар і цілу ніч пчихала. А я говорив їй увесь час: „на здоровля" і тому так захрип.

ЙОГО БАЖАННЯ.

В селянина вмер трилітній синок-одинак. Родичі дуже плакали, а сусіди їх потішали:

— Не плачте, кумо! Невинна душечка! Тепер-то з нього ангелик буде!

— Е, що мені з того? — каже сумний батько. — Я потребував хлопця, щоб худобу пас.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIANS URGED TO SHUN FASCISM

Editor Warns Against Dictator Propaganda.

An appeal to Ukrainian youth of Western Pennsylvania not to be influenced by Bolshevist and Fascist dictatorship propaganda was made yesterday at a mass meeting in West View Park by Dr. Luke Myshuha, editor of the Ukrainian daily, "Svoboda," Jersey City, N. J.

The meeting was held in commemoration of the death 20 years ago of Ivan Franko, Ukrainian patriot, dramatist and poet.

About 5,000 members of youth clubs of Ukrainians of Western Pennsylvania attended the meeting. Two choirs and two orchestras were dressed in Ukrainian national costumes. The meeting was directed by Father Dennis, pastor of St. Mary's Ukrainian Church, McKees Rocks.

(The Pittsburgh Press, July 13, 1936).

REDS ASSAILED BY UKRAINIAN.

Ukrainians must fight to save the mother country from Russia's communistic oppression, Dr. Luke Myshuha warned a crowd of 5,000 Ukrainians at West View Park yesterday. He said:

"Just as our beloved patriot and poet, Ivan Franko, whose death we commemorate after 20 years, sought to free Ukrainia from the rule of Poland and Russia, we must face the same situation among the bristling dictatorships and unrest of Europe today."

The Rev. Dennis Kulmatycky, pastor of St. Mary's Ukrainian Church, McKees Rocks, directed the program of music by Ukrainian youths forming two orchestras and two choirs..

(Pittsburgh Sun-Telegraph, Monday, July 13, 1936).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 19-го липня, в год. 1-шій пополудні, в домі У. Н. Помочі 525 Вест Раєн Евню. Просимо всіх членів прийти на ці збори на означений час. Буде справоздання уряду і контрольорів за останніх 6 місяців, як також більше важніших справ до полагодження. — Ст. Рогон, предс.; Мих. Когут, кас.; В. Терлецький, секр.

ГЛЕСТОНБУРІ, КОНН. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 138, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 18-го липня в год. 7-мій ввечір, в гали церковній при Ґров вул. Збори були заряджені на неділю, 19-го липня, однак з непредвидженої передтим причини, збори відбудуться в суботу, один день скорше. На порядку деннім крім звичайних справ урядники здадуть свої справоздання з піврічного діловодства і стан каси по кінець червня. Тому просимо всіх членів бути приявним і оминути всякі кари. — П. Соляр, предс.; Денис Качмарик, кас.; С. Кунікевич, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. Усп. Пресв. Богородиці, від 123, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 19-го липня в гали церковній зараз по Службі Божій. Обовязком кождого члена є прийти на збори бо буде звіт контрольної комісії за останніх 6 місяців. Члени, котрі довгують до відділу, щоби вирівнали свій дов цього місяця, наколи цього не зроблять, то будуть суспендовані. Кождий член повинен платити свою вкладку кождого місяця і не чекати аж до останнього дня в місяци, бо розмет треба висилати до дня 28-го кождого місяця. Просимо тих членів, що не мають своїх дітей вписаних у члени Союза, щоби це зробили якнайскорше. — Н. Піціль, предс.; Мих. Волощук, кас.; Гр. Мрикало, секретар.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19-го липня, в українській школі при церкві. З причини Українського Дня, котрий припадає на цей день, збори почнуться о годині 9-тій рано. Отже проситься членів зійтися на означений час і почути піврічне справоздання, як рівнож всі важні ухвали будуть перечитані з піврічних зборів. — Уряд.

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 18-го липня, в год. 6-тій вечером в У. Н. Домі 525 Вест Раєн Евню. На тих зборах буде справоздання за останніх 6 місяців, тому просимо членів прийти на означений час, бо маємо ще більше справ до вирішення. Довгуючі члени повинні подбати самі про свої залеглости, щоб не змушували урядників суспендувати членів, бо наш відділ вже і так змалів в числі членів, тому нам треба подбати, щоб ті ряди заповнити новими членами. Хто ще не вписав свої дітей, ххай це зробить на цих зборах. Зміна галі на збори зайшла з причини, що галя де відбувалися попередні збори продана. — Уряд Від.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 19-го липня о годині 2.30 пополудні. На ці збори має прийти кождий член. Так само буде справоздання уряду і контролі за останніх 6 місяців. Просимо довгуючих членів, щоби вирівнали свій довг на цих зборах, бо впротивнім разі будуть суспендовані. Будемо принимати нових членів без вступного. Діти членів, котрі є в молодечім департаменті, котрі перейшли 18 років життя, щоби родичі їх переписали до старших членів. — Гр. Волянський, предс.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секретар.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

(56)

Після цього як Тарзан, зранивши ногу, почав кривати, Ґудаґ, збожеволілий слон, чимраз ближче почав підходити до нього. Пан нетрів сціпив зуби з болю й біг що сили, не звертаючи уваги на рану. Та всетаки зранена нога не мала вже тої сили, що здорова. Поводі він затрачував панування над нею і крім болю не відчував вже в ній нічого.

Він тепер бачив, що смерть мусить наступити. За себе він не дбав дуже і колиб ішло виключно про його життя, то він умер би спокійно, без найменшого страху. Одначе він знав, що враз з його смертю прийде теж кінець його близнятам, Дікові й Доковї, які знаходились у руках людоїдів і яких тільки він сам міг уратувати.

Близнята Тарзана далі знаходились у великій небезпеці. Справді ватажок уратував Дока перед дрючком озвірілого чарівника Інтамо, та зробив він це не з любови до Дока, тільки зі страху перед Тарзаном. Док, розохочений, що штучка з ножами йому знов так блискуче вдалася, почав придумувати черговий попис з ножами.

Він заговорив кілька чарівничих слів, розвів руками над головою чарівника Інтамо, а потім наставив перед людоїдами порожні долоні та сказав: „Бачите? Тепер ножі заховані в голові самого чарівника Інтама. Чарівник на вид цього скипів наче скажений. Тепер він нічого вже більше не бажав, тільки крови білих хлопців.

Політична зрілість.

Вічевик на вічу: — Наша партія знищить фашизм, знищить соціялізм, знищить націоналізм...

Голос з юрби: — А може ви порадите, як знищити блощиці?